

ПОЛІТИКО-АКСІОЛОГІЧНИЙ ПРОСТІР РЕГІОНУ УКРАЇНИ ЯК МАРКЕР СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ МОЛОДІ

В. В. Шусть, м. Київ

Політичні цінності розглядаються як механізм, за допомогою якого людина взаємодіє із соціальним середовищем. Аналізується формування політичних цінностей молоді в різних регіонах України та різновекторне їх спрямування. Наголошується на тому, що, оглядаючи регіони України в геополітичному ключі, не можна ігнорувати чинники, які не є за своєю природою політичними, але здатні справляти істотний вплив на політику і геополітику регіону. Окрема увага приділяється чинникові історичної спадщини і територіальному чинникові, що завжди взаємодіють один з одним. Обстоюється думка, що суспільно-політичні зміни накладають відбиток на специфіку функціонування свідомості і поведінки в суспільстві, а тому свідомість людей зазнає значного впливу нових соціальних потреб та зміненої парадигми соціально-економічного та політичного розвитку. Робиться висновок, що хоча зміна геополітичних орієнтирів розвитку України і веде до переоцінки раніше сповідуваних ідеалів та зміни політичних цінностей, а проте через велику інерційність політичної свідомості і досі зберігаються старі ідеологічні взірці і системи політичних цінностей, які часто заходять у суперечність із цінностями, породженими новим політичним ладом.

Ключові слова: ціннісна сфера особистості, політичні цінності, політична соціалізація, регіональна політика.

Проблема. Політичні цінності в Україні формуються і функціонують під впливом особливих соціокультурних, історичних та геополітичних умов її регіонів. Під впливом “постмайданних” процесів, громадянського воєнного конфлікту на Сході України відбуваються істотні зміни сенсу загальноприйнятих політичних цінностей. Різноманітність і різноспрямований вплив чинників як внутрішнього, так і зовнішньополітичного характеру зумовлюють різновекторне спрямування та формування політичних цінностей молоді в різних регіонах України. Чинниками внутрішньополітичного характеру виступають процеси реформування українського суспільства, що породжують неординарні ситуації економічного, політичного, адміністративно-територіального, культурно-історичного плану, а чинниками зовнішньополітичними є наслідки протистояння між провідними державами світу, в якому Україні відводиться вкрай невідчужа роль статиста і поля зіткнення інтересів. Ці численні колізії, пов’язані із ситуацією, що постійно трансформується, посилюються неврегульованістю міжетнічних, міжконфесійних відносин у багатонаціональній державі.

Усе це так чи інакше виявляється в недостатній сформованості політичних цінностей молоді регіонів України, підточує основи державності, нівелює повагу до таких соціально-політичних цінностей, як правова держава, свобода, демократія, громадянське суспільство. У суспільній свідомості, на жаль, з'явилася думка про необхідність відновлення авторитарної держави часів “розвиненого кучмізму”, здатної забезпечити порядок і безпеку громадян, проводити справедливую національну політику, створювати правові основи гідного життя.

Усвідомлення загрози для української державності вносить у структуру політичних цінностей регіонів України нові акценти. Беручи до уваги кризовий період існування держави, особливого значення набувають такі цінності, як державна безпека, єдність і цілісність країни, державний суверенітет, громадянський мир, патріотизм у його морально-політичному вираженні.

Мета статті: розгляд політичних цінностей як складових загального спектра цінностей певного соціуму, що завжди мають соціальний характер і водночас яскраво виражену регіональну специфіку; дослідження впливу регіонального аксіополітичного простору держави на формування політичних цінностей української молоді.

Проблема формування політичних цінностей у межах певного соціокультурного континуума цікавила багатьох учених. Так, Ю. О. Левада подає аксіологічний простір у вигляді тримірної системи координат, де перша – ідентифікація (“хто я, хто ми такі?”) – основа макрополітичної ідентичності, друга – орієнтація (“куди ми йдемо?”), третя – адаптація (“до чого ми можемо пристосуватися?”), що є базисом ідеологічної моделі зі змістовим наповненням. У вибраному ракурсі термін “аксіологічний простір” дослідник використовує в розширеному контексті як ціннісний (емоційно-психологічний), оцінний (раціонально-психологічний), символічно-смысловий вимір соціуму [5]. Ю. М. Лотман аналізує і розглядає культурний простір на основі центрально-периферійної системи. У дії цієї системи він виділяє деякі особливості, які виявляються в зонах культурних контактів. Це естафетність, діалогічність і збільшення обсягу виробленого соціумом культурного продукту порівняно з обсягом засвоєного [6]. Український дослідник Ф. Г. Семенченко зазначає, що цінності ґрунтуються на універсалізації різноманітних явищ дійсності, мають усі атрибути ідеального, функціонують у формі ідеї, ідеалу і лише в такому вигляді утворюють елемент загальнозрозумілого об'єктивного суспільного буття, а не просто безпосередній елемент соціальної дійсності [9]. І. В. Жеребятникова стверджує, що *будь-які зміни і реформи в державі стають справді незворотними й успішними лише за умови їх сприйняття і закріплення в системі ціннісних орієнтацій суспільства* [2].

Політичні цінності молодих громадян формуються, функціонують і розвиваються перш за все в системі реальної політичної дійсності. Вони не тільки є чинником подій, явищ суспільного життя, а й допомагають індивідові визначитися щодо оцінки подій, впливають на спрямованість політичної діяльності.

Політичний плюралізм змушує орієнтуватися на віднаходження балансу інтересів різних соціальних груп, політичних партій, організацій, на досягнення консенсусу. Він передбачає відмову від конфронтації, ненависті і прагнення до силових рішень, утверджуючи тим самим принципи толерантності і компромісу, поваги до різноманітності поглядів, що, природно, не заперечує відкритого і прямого утвердження своїх життєвих позицій, ідеалів.

Як зазначає Ф. Г. Семенченко, політичні цінності є вираженням сутності політичного життя даної спільноти, її конкретно-історичного способу буття, тому вони є відносними, а не абсолютними. Зі зміною суспільних відносин відбувається й переоцінка цінностей: багато з того, що вважалось абсолютним і беззаперечним, знецінюється, і навпаки: нові паростки суспільного буття породжують нові політичні цінності [9].

Свідома участь громадян у політичному житті неможлива без оволодіння політичними знаннями. Політична культура виявляється в умінні на практиці використовувати політичні знання, застосовувати їх у суспільній та буденній діяльності.

Стан публічної сфери в регіоні залежить від регіональних еліт. Політичні процеси в регіонах показують, що в більшості випадків місцеві еліти мають недемократичний характер і блокують розвиток публічної сфери. При цьому відбувається інтенсивна адаптація до “авторитарної” або “напівавторитарної” ситуації.

Патріотизм – це соціальне почуття, яке містить у собі не тільки любов до рідних місць, але насамперед любов до Батьківщини, ставлення до соціально-політичних та економічних умов життя свого народу, захист його інтересів. У цьому почутті від самого початку виражалось прагнення мас до економічної та соціальної рівності, захисту своєї країни від іноземних загарбників. Це вроджене почуття людей, яке є результатом відображення індивідуальною свідомістю суспільних умов їхнього життя. Зі зміною цих умов змінюється також зміст патріотизму, його роль у суспільному житті. Однак у різних історичних умовах почуття патріотизму в різних регіонах України відрізняються за своїм змістом і спрямованістю. Наприклад, у Донецькій і Луганській областях деяка частина місцевого населення патріотами вважає “ополченців”, які ведуть збройну боротьбу проти “українських загарбників”. На політичні цінності, їхній зміст у громадян Південно-Східної України впливають наразі серйозні суперечності у сфері майбутнього національно-державного устрою, етнічних відносин у результаті зіткнення етнічних і політичних сил в умовах невиробленості

цілеспрямованої стратегії політики центру, котрий не може остаточно визначитися щодо стратегії повернення під контроль України деяких районів Донецької і Луганської областей.

На тлі відносного зниження рейтингу цінностей правової держави, свободи, демократії та громадянського суспільства, що має місце практично в усіх регіонах України, цінності національного єднання, як і раніше, зберігають своє місце в системі політичних цінностей молоді західних регіонів України. Завданням влади на державному і місцевому рівнях є забезпечення всіх необхідних умов для закріплення ціннісних настановлень позитивного характеру, щоб перевести їх зі сфери свідомості у сферу реальної практичної участі широких мас у політичному процесі.

Елементом емоційної сторони політичних цінностей є почуття національної гордості, де відображаються насамперед результати творчої діяльності людей у сферах економічного, політичного, культурного та суспільного життя. У змісті почуття гордості можна виділити, по-перше, переживання соціальної групи, етнічних спільнот, особистості за їхні звершення та ідеали; захоплення досягненнями видатних представників соціальних спільнот регіону, а в колективі – результатами праці; по-друге – дієву, активну, перетворювальну сторону цього соціального почуття.

Формування регіональної публічної сфери може здійснювати тільки центральна влада, реалізуючись у державній стратегії демократизації. Як зазначає В. М. Козаков, *“стратегічною метою будь-якого політичного режиму є прагнення сформувати систему базисних цінностей і орієнтувати на них більшу частину суспільства”* [3, с. 107]. Нині центральна влада загалом далека від реалізації такої стратегії в регіонах. Зміни, що відбулися в політичній культурі України, потягли за собою не демократизацію регіональних еліт, а зміцнення недемократичних тенденцій у регіонах України.

Регіони України традиційно поділяють на дві групи – Західну і Східну Україну. Будь-який поділ території на регіони ґрунтується на уявленні про наявність у них природних (фізико-географічних), історично сформованих (економіко-географічних, культурно-цивілізаційних) і штучних, встановлених вольовим чином (адміністративно-політичних) кордонів. З огляду на цей принцип Україна складається з Подніпров'я, Лівобережної України, Чернігівщини (Сіверщини, Чернігово-Сіверщини), Полтавщини, Правобережної України, Поділля, Брацлавщини, Київщини, Запоріжжя, Слобідської України (Слобожанщини), Донбасу, Причорномор'я, Приазов'я, Бессарабії, Буковини, Галичини (з Гуцульщиною, Бойківщиною і Лемківщиною), Закарпаття, Волині, Полісся. Регіони різняться між собою особливостями природного ландшафту, межуванням із сусідніми державами та історичною спадщиною.

Політико-аксіологічний простір має суттєві відмінності від фізичного, але і в ньому діє позиційний принцип і відчувається вплив конкретної території, причиною якого є специфіка геополітичних об'єктів. Геополітичні об'єкти є більш пізніми історичними утвореннями, тому їхній зв'язок з природними системами значною мірою ускладнений і не настільки очевидний, як зв'язок між локальним ландшафтом і локальною економікою [4]. Неочевидність цього зв'язку часто створює в суб'єктів ухвалення політичних рішень ілюзію свободи їхніх вольових зусиль від позиційних особливостей керованих територій, що може призводити до тяжких політичних помилок з можливим стрибкоподібним посиленням негативних наслідків позиційного тиску на геополітичний об'єкт. Геополітичні об'єкти входять до системи як менш гнучкі порівняно з природними, і тому вони меншою мірою застраховані від загрози дисбалансів.

Українська держава є базовою одиницею геополітичних систем. Вона міцно і нерозривно пов'язана з тією територією, на яку поширюється її суверенітет. Кожна держава проголошує свої кордони священними, а багато хто, навіть серед науковців, вважає охоплований рідною державою простір дарованим Богом, майже трансцендентальним. Тими ж принципами керується і право, що регулює міждержавні відносини. Воно виключає, на думку Н. В. Пронюк, абсолютно добровільну, не пов'язану хоча б з мінімальним зовнішнім тиском поступку частиною території з боку однієї держави на користь іншої [8]. Можливості адаптації до тиску місця значно обмежуються через те, що держава не може без застосування сили змінювати свої просторові обриси, а переважна більшість її функцій мають жорстке і конкретне територіальне районування. Для того щоб поширити свої функції за власні межі, державі потрібно за рахунок структурної перебудови всієї або частини системи суспільних відносин зменшити негативний ефект позиційного тиску, тобто здійснити внутрішню реадaptaцію даного геополітичного об'єкта до простору або максимально розвивати й використовувати взаємовигідні зв'язки з іншими геополітичними об'єктами.

Ці два напрямки наштовхуються на серйозні перешкоди. Одна з них пов'язана з множинністю суб'єктів політичного рішення, що мають різне бачення стратегій розвитку. Конфлікти між ними виникають на регіональному і глобальному рівнях.

Розглядаючи регіони України в геополітичному аспекті, не можна ігнорувати чинники, які не є за своєю природою політичними, але здатні справляти істотний вплив на політику і геополітику регіону. Це насамперед чинник історичної спадщини і територіальний чинник, які не скасовуються разовим актом політичної волі або політичним конструюванням, а поєднуються між собою, взаємодіють один з одним.

Наприклад, Закарпаття є одним з найбільш багатонаціональних регіонів України. Уже протягом тривалого часу на порівняно невеликій території проживають десятки народів, об'єднавшись у межах замкнутого

географічного простору, межі якого природним чином закриті річками, а хребет Карпат здавна відігравав роль “напівзачинених воріт”, перешкоджаючи активним міграційним переміщенням народів. Історичні та географічні особливості Закарпаття визначають специфіку геополітичного статусу регіону. По-перше, це вигідне розташування регіону на перетині комунікацій, що пов’язують інші частини України з країнами Південно-Західної, Південної та Центральної Європи. По-друге, великі території, багатство природно-ресурсного потенціалу. По-третє, високий демографічний потенціал, одна з найвищих в Україні щільність населення. По-четверте, це розвинена промисловість і потужний курортний комплекс.

Вся історія Закарпаття пронизана яскраво вираженими геополітичними тенденціями в розвитку соціально-політичного життя. По-перше, це прагнення до одного із центрів світового розвитку – Західної Європи. По-друге, перманентні спроби поєднати Закарпаття в єдиній спільності з іншими українськими територіями. По-третє, перебування аж до радянського періоду у складі інших державних утворень. По-четверте, політика Радянської держави, яка сприяла міграції народів у межах СРСР. По-п’яте, створення ієрархічної системи національно-державного устрою в радянський період, яка посилила і без того сильну конкуренцію етнічних груп. По-шосте, прагнення населення до створення етнонаціональних громад, спроби сусідньої Угорщини посилити свій вплив (шляхом видавання угорських паспортів громадянам України), аж до створення “Закарпатської народної республіки”

Ці тенденції викликані дією певних історичних чинників:

1. Географічне розташування Закарпаття, яке з давніх часів визначало геополітичний статус регіону.

2. Поліетнічність цього регіону. Групи, розділені за лінгвістичною ознакою, історично і щодо мовної належності досить віддалені одна від одної, але Закарпаття зробило їх близькими сусідами. При цьому жоден з представників лінгвістичних груп не може зрозуміти один одного без української чи російської мови. Цей фундаментальний чинник впливає не тільки на етнокультурні процеси регіону, а й на все політико-економічне життя краю. Українська мова поступово стала мовою міжетнічного спілкування і найпотужнішим чинником розвитку культури регіону.

3. Складний етнічний склад відбивається і на міжетнічних відносинах населення Закарпаття. Причиною міжетнічних суперечностей є етногрупова конкуренція. Вона має політизований характер, але не позбавлена разом з тим історичних коренів.

Скориставшись як прикладом Закарпаття, можемо зробити висновок, що на розвиток соціально-політичних процесів і в інших регіонах також активно впливають геополітичні тенденції і сили.

Відомий політичний регіоналіст Р. Ф. Туровський зазначає, що географічне дослідження політичного регіону дає змогу провести аналіз політичної ситуації за цілою низкою параметрів: відносини регіону з центром і його місце на політичній карті країни; особливості регіонального політичного режиму, у тому числі інституціональні; регіональний політичний процес, історія та специфіка політичного лідерства; органи місцевого самоврядування та їхні відносини з органами регіональної державної влади; структурні особливості регіональної еліти; своєрідність партійного будівництва; політико-географічна структура регіону (центри та периферія політичного впливу, міжрегіональні відмінності); відмітні риси регіональної політичної культури та її вплив на електоральний процес [10].

Сучасна ситуація в регіонах України характеризується в цілому високим рівнем конфліктності та соціальної напруженості, що супроводжується загостренням криміногенної обстановки, зростанням сепаратистських настроїв, нагнітанням почуття невпевненості і страху. Відносини між центром країни і регіонами є одним із ключових напрямків державної політики. У межах реформ місцевого самоврядування регламентуються взаємозв'язки між центром і регіоном, визначаються права і повноваження адміністративних одиниць, складається практика впливу центру на регіон, укладена в стабільні або мінливі правові межі [1]. Розгляд політико-правових інституційних аспектів регіональної політики необхідний для встановлення рівня розподілу повноважень між органами державної влади, що діють на рівні країни в цілому і на рівні регіону.

Кожен із народів, що проживають в Україні, унікальний і вирізняється своїми неповторними особливостями матеріальної та духовної культури. При всій розмаїтості етнокультурних характеристик народи регіону мають і деякі загальні риси, що робить їх особливою регіональною спільністю, яка більшою чи меншою мірою усвідомлюється усіма народами України. Вона фіксується в низці елементів побутової культури або взаємопроникненні цих елементів, особливо етнопсихологічних реакцій та ментальних стереотипів.

На основі об'єктивного становища соціальних груп у суспільстві та рівня потреб складаються його інтереси, які існують незалежно від того, чи усвідомлюють ці інтереси його члени або окремі представники, тобто існують об'єктивно. Їх усвідомлення відбувається в процесі практичної діяльності соціальних груп. Усвідомлені інтереси у вигляді певних ідей і поглядів стають їхніми ідеальними спонукальними мотивами діяльності і реальних відносин [4] та виявляються у формуванні спектра політичних ідеологій, які є уособленням соціально-політичних цінностей.

Суспільно-політичні зміни накладають відбиток на специфіку функціонування свідомості і поведінки в суспільстві. Як відомо, свідомість людей не може перебудуватися негайно слідом за подіями. Але вона під-

дається значному впливу нових соціальних потреб і зміненої парадигми соціально-економічного та політичного розвитку.

Зміна геополітичних орієнтирів у розвитку України призводить до сум'яття в настроях та орієнтаціях людей, переоцінки раніше сповідуваних ідеалів, їхньої модифікації, зміни політичних цінностей. Водночас через велику інерційність політичної свідомості і далі зберігаються старі ідеологічні взірці і системи політичних цінностей, які часто заходять у суперечність із цінностями, породженими новим політичним ладом. Це проєкується і на сферу відносин між громадянами – мешканцями різних регіонів України.

Досі, в умовах соціально-економічної стабільності, в Україні не виникало значної поляризації в системі політичних цінностей молоді. У кризовій ситуації своєрідним детонатором соціального неблагополуччя, а потім і воєнного конфлікту стало порушення визначальних соціально-політичних цінностей: у правовій державі влада може змінюватися лише в демократичний спосіб – шляхом виборів. Такі реалії соціально-економічного життя сучасної України політизують молодь, детермінують настрої відокремлення, національний егоїзм. Але слід враховувати, що в різних регіонах домінують різні настрої, що відображають по-своєму і різною мірою вплив політичних та економічних чинників.

Уперте небажання панівної політичної верхівки визнати реальну ситуацію, що склалася в державі після зміни влади, шукати реальні шляхи виходу з політичної кризи все більше поглиблювало поляризацію політичних цінностей населення: мешканці Криму та Донбасу вважали, що більш тісне єднання з Росією забезпечить реалізацію основних громадянських, національних і політичних прав, а молодь західних регіонів країни завжди тяжіла до єднання з Євросоюзом. Політичні цінності, в яких відбилися ідеали, норми та погляди молоді різних регіонів України, на які орієнтувалися опозиційні політичні сили, були використані ними для приходу до влади.

Політичне дійство підтверджує думку, що діяльність органів влади та державного управління так чи інакше обумовлюється суб'єктивними позиціями елітарних верств країни. Різноманітність рухливих і мінливих поглядів формує політичні цінності, які виявляються в різноманітному соціально-політичному житті громадян – акціях, флешмобах, демонстраціях, пікетажах, “сміттєвих люстраціях” тощо. Відбувається безперервний процес утілення певних поглядів та уявлень у вчинки людей, що відображають політичні явища в певних оцінках і поглядах.

Політичні цінності людей визначаються їхньою здатністю і вмінням єднатися за груповими інтересами, зіставляти свої цінності з потребами інших груп, а також бачити шляхи і способи використання державних інституцій для вирішення завдань щодо їх реалізації. Отже,

рівень політичних цінностей, якого набуває молодь для оптимізації своєї політичної участі та виконання необхідних функцій у сфері влади, ще зіграє свою вирішальну роль у розвитку політичних подій.

Тільки воля виборців, у результаті виявлення якої до управління державою мають прийти інші люди з новими політичними цінностями, може запобігти небезпечному розвитку подій. У країні має бути створений правовий механізм спільного проживання представників різних регіонів, заснований на рівноправності та узгодженні їхніх політичних цінностей. Засоби масової інформації, що є одним з визначальних чинників формування політичних цінностей, наразі подають конфлікт, що відбувається в країні, як боротьбу двох національних еліт за сфери впливу і як протистояння між кланово-олігархічною системою і найбільш здоровою частиною суспільства, що не втратило громадянської гідності й спромоглося на Революцію Гідності.

Реальне посилення місцевого самоврядування в контексті анонованих реформ [1] істотно полегшить функціонування публічної сфери на регіональному рівні. Реформуючи державу та її політичну систему, неможливо не враховувати особливості географічної структури, що впливають на визначення принципів регіональної політики та державного устрою в цілому. В одних випадках територіальні особливості та історична спадщина посилюють свій позитивний або негативний вплив на розвиток регіону, в інших – можуть до певних меж нейтралізувати одне одного. У цьому випадку на перший план виходить не віддаленість від провідних держав світу і не звичаї, що дісталися від минулого, а соціальні інститути і політична культура.

Міграція населення в сучасній Україні – істотний компонент соціальної реальності. Позитивний потенціал і функціональна необхідність для суспільства роблять міграційну мобільність потужним, часом винятковим чинником регіональних соціальних змін і політичного розвитку. Разом з тим міграцію супроводжують негативні, латентні функції, що перетворюють її на джерело нових соціальних і політичних конфліктів та напруженості. Що ж до природного руху населення в Україні, то висока смертність при порівняно низьких показниках народжуваності сприяла зростанню цінності людського життя в незалежній Україні, однак громадянський конфлікт наразі значною мірою нівелює цю цінність.

Як зазначає В. М. Кулябцева, культурні норми і цінності виявляються стійкими тоді, коли зберігаються соціальні інститути, що формують їх. Стійкість культурних традицій, у тому числі узвичаєних і політичних цінностей, визначається їхньою включеністю у функціонування конкретного суспільства і безпосередньо залежить від формованої ним системи потреб та інтересів людей. Зміни потреб та інтересів визначають динаміку цінностей [4].

Регіональна політика України повинна відповідати певній регіональній стратегії – єдиним концептуально пропрацьованим засадам політики держави щодо регіонів.

Ключовими завданнями регіональної стратегії слід вважати:

1. Створення на місцях системи стримувань і противаг, що включає в себе виконавчі та законодавчі органи державної влади, органи місцевого самоврядування, інститут повноважних представників президента.

2. Формування єдиного правового та економічного простору.

3. Упровадження механізму контролю за процесом ухвалення політичних рішень і законодавчих актів на регіональному рівні, скасування неправових документів.

4. Створення ефективної моделі економічної регіональної політики, що сприяє зниженню міжрегіональних диспаратів і появі економічних мотивацій державної єдності.

Крім інституційного, регіональна політика має ще й економічний аспект. На місцевому рівні соціально-економічні чинники перетворюються на визначальні політичні смисли. Чим далі від центру, тим слабкіше політичні актори сприймають загальнодержавні інтереси і тим більшу увагу приділяють конкретним проблемам розвитку своїх територій.

Висновки. Динаміка соціально-політичних змін у сучасному українському суспільстві суттєво впливає на формування політичних цінностей молоді. Значний вплив на цей процес справляють чинники соціально-політичного середовища певного регіону нашої держави. Політичні цінності молоді формуються в умовах нових соціально-політичних реалій, а відтак і нових змінених потреб та соціальних настановлень.

Дослідження механізмів і можливостей впливу на ціннісні системи суспільства має практичне значення для груп, зацікавлених у вивченні механізмів впливу на сферу цінностей для реалізації власних владних цілей та аксіологічних проєктів. Отже, проблемна ситуація полягає в тому, що питання взаємодії влади і цінностей породжує взаємовиключні відповіді, що й робить подальше дослідження цієї проблематики необхідним та актуальним.

Література

1. *Гройсман В. Б.* Децентралізація влади. Реформа місцевого самоврядування [Електронний ресурс] / В. Б. Гройсман. – Режим доступу : <http://www.minregion.gov.ua/attachments/content-attachments/3023/.pdf>
2. *Жеребятникова І. В.* Політичні цінності як чинники демократизації сучасного українського суспільства / І. В. Жеребятникова // Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Філософія. Соціологія. Політологія. – 2012. – Т. 20. – Вип. 22(4). – С. 199–205.
3. *Козаков В. М.* Соціально-ціннісні засади державного управління в Україні : монографія / В. М. Козаков. – К. : Вид-во НАДУ, 2007. – 284 с.

4. Кулябцева В. Н. Политические ценности и их трансформация в условиях современной России : автореф. дис. ... канд. полит. наук : спец. ... / В. Н. Кулябцева. – Ставрополь, 2004. – 21 с.
5. Левада Ю. А. Сочинения: проблема человека / Ю. А. Левада ; [сост. Т. В. Левада]. – М. : Изд. Карпов Е. В., 2011. – 526 с.
6. Лотман Ю. М. Статьи по семиотике и топологии культуры. Избранные статьи: в 3-х т. Т. 1. Текст в тексте / Ю. М. Лотман. – Таллинн : Александра, 1992. – 472 с.
7. Мінська угода (2015) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://uk.wikipedia.org/wiki/Мінська_угода_\(2015\)](http://uk.wikipedia.org/wiki/Мінська_угода_(2015)).
8. Пронюк Н. В. Сучасне міжнародне право : навч. посіб. / Н. В. Пронюк. – К. : КНТ, 2010. – 280 с.
9. Семенченко Ф. Г. Політичні цінності в системі політичних відносин: формування, зміст і функції політичних цінностей / Ф. Г. Семенченко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Філософія. Політологія. – 2010. – Вип. 98. – С. 53–57.
10. Туровский Р. Ф. Политическая регионалистика / Ф. Г. Туровский. – М. : Изд-во ГУВШЭ, 2006. – 792 с.

Reference

1. Hroisman, V. B. Detsentralizatsiia vlady. Reforma mistsevoho samovriaduvannia [Decentralization of power. Reform of local self-government], <http://www.minregion.gov.ua/attachments/content-attachments/3023/.pdf> (ukr).
2. Zherybatnykova, I. V. (2012). Politychni tsinnosti yak chynnyky demokratyzatsii suchasnoho ukrainskoho suspilstva [Political values as factors of democratization of modern Ukrainian society]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu. Seriia: Filozofiiia. Sotsiologiiia. Politologiiia* [Bulletin of the Dnepropetrovsk University. Series: Philosophy. Sociology. Political science], Vol. 20, is. 22(4), 199–205 (ukr).
3. Kozakov, V. M. (2007). *Sotsialno-tsinnisni zasady derzhavnoho upravlinnia v Ukraini* [Socially valued principles of state government in Ukraine]. Kyiv: Publishing house of the National Academy of State Administration (ukr).
4. Kulyabtseva, V. N. (2004). Politicheskie tsennosti i ikh transformatsiia v usloviyakh sovremennoy Rossii [Political values and their transformation in the conditions of modern Russia]. Abstract of D. Sc. Dissertation, Stavropol, RU (rus).
5. Levada, Yu. A. (2011). *Sochineniya: problema cheloveka* [Works: issue of individual]. Moscow: Publ. of Karpov E. V. (rus).
6. Lotman, Yu. M. (1992). *Stati po semiotike i topologii kultury. Izbrannye stati: v 3-h tomakh. T. 1. Tekst v tekste* [Articles on semiotics and topology of culture. Selected articles: in 3 volumes. Vol. 1. Text in text]. Tallinn: Aleksandra Publ. (rus).
7. *Minska uhoda* (2015). [Minsk agreement], [http://uk.wikipedia.org/wiki/Mins'ka_uhoda_\(2015\)](http://uk.wikipedia.org/wiki/Mins'ka_uhoda_(2015)) (ukr).
8. Proniuk, N. V. (2010). *Suchasne mizhnarodne pravo* [Contemporary international law]. Kyiv (ukr).
9. Semenchenko, F. H. (2010). Politychni tsinnosti v systemi politychnykh vidnosyn: formuvannia, zmist i funktsii politychnykh tsinnosti [Political values in the system of political relations: formation, content and functions of political values]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriia: Filozofiiia. Politologiiia* [Bulletin of Taras Shevchenko Kyiv national university. Series: Philosophy. Political science], 98, 53–57 (ukr).

10. Turovskiy, R. F. (2006). *Politicheskaya regionalistika* [Political regional studies]. Moscow: Publishing house of the State University of Higher School of Economy (rus).

Шусть В. В. Политико-аксиологическое пространство региона Украины как маркер социокультурной идентификации молодежи

Политические ценности рассматриваются как механизм, с помощью которого человек взаимодействует с социальной средой. Анализируется формирование политических ценностей молодежи в разных регионах Украины и разновекторная их направленность. Подчеркивается, что, осматривая регионы Украины в геополитическом ключе, нельзя игнорировать факторы, которые не являются по своей природе политическими, но способны оказывать сильное воздействие на политику и геополитику региона. Особое внимание обращается на фактор исторического наследия и территориальный фактор, которые всегда взаимодействуют друг с другом. Обосновывается мнение, что общественно-политические изменения накладывают отпечаток на специфику функционирования сознания и поведения в обществе, а потому сознание людей подвергается значительному влиянию новых социальных потребностей и измененной парадигмы социально-экономического и политического развития. Делается вывод, что хоть изменение геополитических ориентиров развития Украины и ведет к переоценке ранее исповедуемых идеалов и изменению политических ценностей, но в то же время в силу большой инерционности политического сознания до настоящего времени продолжают сохраняться старые идеологические клише и системы политических ценностей, которые часто вступают в противоречие с ценностями, порожденными новым политическим устройством.

Ключевые слова: ценностная сфера личности, политические ценности, политическая социализация, региональная политика.

Shust V. V. Political and axiological dimention of Ukraine's region as marker of youth socio-cultural identification

Political values are considered a mechanism by means of which people interact with their social environment. The article discusses the diversity of political values and formation of young people's political values in different regions of Ukraine. Considering the regions of Ukraine from the geopolitical standpoint, one can not ignore the factors that are not of the political nature, but can have a strong influence on politics and geopolitics in the region. First of all, those are the factor of historical heritage and the territorial factor, which are interconnected with each other. Social and political changes leave their imprint on the specificity of consciousness functioning and behavior in society. People's consciousness is exposed to a significant influence of new social needs and a changed paradigm of socio-economic and political development. The change of geopolitical orientation of Ukraine leads to reassessment of the previously professed ideals and change of political values. At the same time because of the strong inertia in the political consciousness, until now old political clichés and systems of political values, which often conflict with the values proposed by the new political system, persist.

Key words: value sphere of personality, political values, political socialization, regional policy.